

Delhi Müslümanları Arasında Eğitimle İlgili Meseleler *

Dr. Uzma Azhar**

Çeviri : Dr. Cemil KUTLUTÜRK***

Özet

2001 yılında yapılan nüfus sayımına göre Delhi nüfusunun okuryazarlık oranı % 81,7'dir. Delhi'de yaşayan Müslümanlar arasındaki okuryazarlık oranı ise % 66,6'dır. Bu çalışma Delhi sınırları içinde yer alan Okhla (Zakir Nagar, Abul Fazal Enclave), Eski Delhi (Turkman Gate, Bara Hindu Rao), Seelampur ve Usmanpur gibi Müslüman nüfusunun çoğunlukta olduğu bölgelerde yapılan alan araştırmasına dayanmaktadır. Bu makale Hindistan'ın başkenti Delhi'de yaşayan Müslümanların eğitimlerini etkileyen temel faktörleri ele almaktadır. Müslümanların eğitim durumunu etkileyen pek çok unsur zikredilebilir. Fakat bunlar arasında yerleşim şekli, sosyal yapı, kast ve sınıf faktörü, *karkhana* işi, erkek ve kız çocukları, dil faktörü, devlet okulları, özel okullar, medreseler ve kadın gibi konular daha fazla öne çıkmaktadır. Burada bu hususlardan bazısı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma, Delhi'de Müslümanların yoğun olarak yaşadığı bölgelerde yapılan mülakatlara, saha çalışmasına ve gözlemlere dayanmaktadır. Makalede ayrıca bu yerleşim yerlerinde yaşayan Müslümanları birbirine bağlayan dini kimlik dışındaki diğer dinamikler de ele alınmıştır. Saha çalışmasına katılan muhatapların fikirleri, bu bölgelerde yaşayan Müslümanların eğitim konusundaki farklı tutum ve davranışlarını yansıtmaktadır. Fakat şu nokta ortaktır ki, katılımcıların tamamı kendi muhitlerinde daha fazla devlet okulu talep etmektedir.

Eğitim, günümüzde bir toplumun gelişim düzeyini belirlemede temel ölçütlerden biridir. Müslümanlar, İslam dininde eğitimin önemine vurgu yaparken Hz. Muhammed'in "bir kimse ilim Çin'de de olsa gitsin ve alsın" (bu ifade, ilim öğrenme sürecinin zorluklarını ima eder) sözünü sık sık zikrederler. Bu sözün akabinde Müslümanların eğitim seviyesi olarak çok ileri düzeyde olması beklenir. Fakat istatistikler farklı bir tablo ortaya koymaktadır. Nitekim Hindistan'da öne çıkan dini gruplardan biri olan Müslümanlar, Sachar Komitesi Raporu'nun verisinde de gösterildiği gibi en geri kalmış dini grubu oluşturmaktadır.

* Bu metin, Uzma Azhar, "Issues in Education Among the Muslims of Delhi", *Islam and Muslim Societies: A Social Science Journal*, 5:1 (2012), ss.30-38 adlı makalenin çevirisidir.

** Sosyolog. Uzma Azhar, Hindistan'da sivil toplum kuruluşları ile çalışan bağımsız bir araştırmacıdır.

*** Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi; cemilkutluturk@gmail.com

Giriş

Bu makalede¹ Delhi’de yaşayan Müslümanların eğitim durumuna etki eden faktörler ele alınıp izah edilmiştir. Böylece Müslümanların eğitim seviyeleri ve bunu etkileyen unsurlar anlaşılmasına çalışılmıştır. Bu hususta değişik faktörler öne sürülebilir. Bu makalede ise öne çıkan bu faktörlerden bir kısmı detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Delhi’de Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgeler, tarihi arka plan ve sosyal yapı (kast ve sınıf ayrımı) açısından birbirinden farklıdır. Diğer taraftan ulusal başkent olan Delhi, Müslümanların yoğun olarak yaşadığı Batı Bengal veya Bihar gibi geri kalmış eyaletlerden ayrı bir özellik taşır. Bütün bu nedenlerden dolayı Delhi’de Müslümanların çoğunlukta olduğu yerler homojen bir yapı taşımaz.² 2001 nüfus sayımına göre Hindistan halkının genelinin okuryazarlık oranı % 64.8 iken Hindistan’daki Müslümanların okuryazarlık oranı % 59.1’dir. Yine 2001 yılı verilerine göre Delhi nüfusunun okuryazarlık oranı % 81.7, Delhi’de yaşayan Müslümanların okuryazarlık oranı ise yaklaşık % 66.6’dır.³ Bu durum başkent Delhi’nin başarı öyküsünde Müslümanların ne kadar geride kaldıklarını göstermektedir. Günümüzde Müslümanların durumu ile ilgili bazı hususlar Sarva Shiksha Abhiyan gibi programlar vasıtasıyla yapılan çalışmalar neticesinde kısmen değişmiş olsa de pek çok mesele hala olduğu gibi devam etmektedir.

Saha çalışmasının en önemli özelliği, aile hayatının pek çok yönünü ve sosyal yaşamın diğer alanlarını doğrudan ve dolaylı olarak kavrayabilme ve iç yüzünü zü sezebilme imkânı vermesidir. Araştırma boyunca Müslümanların çoğunlukta bulunduğu bu bölgelerde birkaç husus ön plana çıkmıştır. Örneğin, bu çalışma esnasında pek çok insan işbirliği yapmaktan ve yardımcı olmaktan kaçınmamıştır. Fakat diğer taraftan bazıları çok tereddüt göstermiştir. Onlar, devlet tarafından bu tür konular neden etraflıca bilinmek isteniyor? Niçin kendi yaşamları hakkında bu kadar fazla “kişisel inceleme ve araştırma” yapılıyor? Bu araştırma kendileri için ne gibi faydalar sağlayacak? Bu çalışma bazı kötü niyetli kimselerin kendi toplumlarına karşı yürüttükleri kampanyanın bir parçası mı? Bu araştırmanın ardında yatan “gerekeçe, saik” ne? gibi sorularla endişelerini dile getirmişlerdir. Araştırma boyunca devlete karşı bir güvensizlik duyulduğu görülmüştür. Aynı zamanda araştırmacıların dini kimlikleri de ciddi bir fark yaratmıştır. Nitekim Müslümanlar kendi

¹ Bu makale “Delhi’deki Müslüman Çocukların Eğitimi: Eğitilebilir durumda olmalarına karar verme dinamikleri ve eğitimlerini destekleyen makul yöntemler” adını taşıyan kapsamlı bir ekip ve saha çalışmasına dayanmaktadır. Bu çalışmayı yürütenler, Delhi Azınlık Komitesi (Yeni Delhi Haz.-Temmuz, 2006) tarafından görevlendirilmişlerdir. Bu saha çalışması, Prof. İmtiaz Ahmad ve Sabiha Ahmad danışmanlığında hazırlanmış ve yürütülmüştür. Çalışma, Müslümanların yoğun olarak yaşadığı yedi bölge üzerinde yapılan incelemeleri kapsamaktadır. İlk aşamada 150 hane belirlenmiştir. İkinci aşamada belirlenen bu evlerden 20 hane halkı ile detaylı mülakatlar yapılmıştır. Daha sonra bu yerleşim yerlerinde çocukların eğitim gördüğü 1-2 kmlik alandaki okullar incelenmiş ve gözlemlenmiştir. Buralardan seçilen iki öğretmenle de detaylı mülakatlar yapılmıştır. Dolayısıyla bu çalışma mülakatlara, alan çalışmasına ve Müslümanların fazla olduğu Eski Delhi (Turkman Gate, Bara Hindu Rao), Okhla (Zakir Nagar, Abul Fazal Enclave), Seelampur ve Usmanpur bölgelerinde yapılan gözlemlere dayanmaktadır. Görüşme yapılan kimselerin isimleri değiştirilmiştir.

² Delhi’nin okuryazarlık oranı % 86.34 olarak kaydedilmiştir. (Bkz. 2011 nüfus sayımı, The Economic Times, 5 Nisan 2011).

³ Bkz. <http://realitycheck.files.wordpress.com/2006/12/sach2.JPG>

içlerinden biri hakkında çok fazla bilgi vermek veya onu ifşa etmek istemediler. Bu konuda da tereddüt göstermişlerdir. Araştırmayı yürüten kimselerin cinsiyeti de önemli bir faktör olmuştur. Örneğin, kadın araştırmacıların evlere girmesi ve Müslüman ailelerle yakın temas kurması daha kolay olmuştur.

Görüşme yapılan kimselere Müslümanların eğitimde geri seviyede kalmalarının nedenlerini sorulduğunda, çoğu devlet politikalarının hatalı olduğunu öne sürerken kimisi de kendi toplumlarını suçladı. Bazısı ise bölünme ve parçalara ayırma gibi tarihi faktörleri bu durumun nedeni olarak gösterdi.⁴ Bunun yanı sıra pek çok Müslüman da eğitim başta olmak üzere geri kalmışlıklarından kurtulmak adına Müslümanlar için eğitim, iş vb. gibi çeşitli alanlarda belli kontenjanlar ayrılması ve öncelikler tanınması gerektiğini dile getirdi ve bu konuda çeşitli taleplerde bulundu.

Delhi’de Müslümanların yoğun olarak yaşadığı bölgelerde Müslümanlar arasındaki eğitim durumunu etkileyen temel faktörlerden bazıları şunlardır:

Yerleşim Şekli, Tecrit Etme⁵ ve Sosyal Yapı

Okhla, Eski Delhi, Seelampur gibi gözlem yapılan pek çok bölge, Müslümanların çoğunlukta olduğu yerleşim yerleridir.⁶ Bu bölgelerde akrabalığa dayalı komşuluk ilişkileri⁷ oldukça yaygındır. Buralardaki nüfus yoğunluğu genellikle fazladır. Nüfus yoğunluğundan dolayı bu yerleşim yerlerindeki taşınmaz mal ve arsa fiyatları da oldukça yüksektir. Yer sıkıntısından dolayı yeni ev ve bina inşa etmek çok güçtür. Bu yüzden artan nüfusa bağlı olarak evler ve binalar başka türlü genişleyemediği için yukarı doğru yükselmektedir. Örneğin, Mayur Vihar bölgesi ile karşılaştırıldığında Abul Fazal Enclave semtindeki arsa fiyatlarının çok yüksek olduğu görülür.⁸

⁴ Hindistan’ın bağımsızlığından sonra Hindistan-Pakistan ayrımı ile eğitilmiş üst ve orta sınıf Müslümanlar Pakistan bölgesinde kalmıştır. Bu durum Delhi’de yaşayan Müslümanların okuryazarlık seviyelerinin düşük olmasının ve bu oranın azalmasının nedenlerinden biridir.

⁵ Ayırma veya tecrit etme, toplumsal uzaklaşmanın kurumsallaştırılmış şeklidir. Bu durum ise toplumun fiziki anlamda ayrılması ve bölünmesi sonucunu doğurur. Bkz. Robert Park (Human Communities: The city and human ecology: II, New York, The free press, 1952. Ayırma süreci ahlaki mesafeler oluşturur ki bu durumda ülke/şehir, küçük küçük dünyalardan oluşmuş bir mozak halini alır. Böylece şehirli halk, fiziksel olarak bitişik halde yaşar ama kültürel olarak ayrı dünyalarda gezinir.

⁶ Bu bölgeler düzenli aralıklarla çalışan araba seferleriyle birbirine bağlanmış durumdadır. “Pat pat seva” adı verilen bu seferler, insanlara bu bölgeler arasında iş ve sosyalleşme gibi çeşitli açılardan karşılıklı alışverişte bulunma imkânı tanır.

⁷ Nirmala Srinivasan’a göre (1981) bu durumun nedeni semtlerindeki kasıtlı bir çaba değildir. Bu ciddi anlamda ilerlemiş konut problemlerinin bir sonucudur. İnsanlar genellikle yerleşim-barınma arayışı içinde olduklarından, akrabaları da buna yardım etme arayışı içinde olduklarından bu bölgelerde akraba komşulukları artmaktadır.

⁸ Prof. Itiaz Ahmed resmi olmayan bir araştırmasında Müslüman yerleşim yerlerinin hemen hemen hepsinin birbirine benzediğini gözlemlemiştir. Buralarda genellikle birbirini izleyen uzun dar sokaklar, ana caddelere kurulmuş pazarlar görülür. Bu pazarlarda sebze, meyve, et, elbise ve ayakkabı gibi günlük kullanılacak tüm ihtiyaçlar satılır. Bu sokak ve caddelerde yemek ihtiyacı da kolayca karşılanabilir. Kızarmış tavuk, tanduri, biryani gibi Babür mutfağına ait yemekler ucuz fiyatlara satılır. Yiyecek ihtiyacının

Delhi’de Müslümanların çoğunlukta olduğu bu bölgelerde yaşıyan halkın çoğu gelir düzeyi açısından orta ve düşük sınıfa mensup kimselerdir. Bunun yanı sıra üst sınıfa mensup bazı kimseler de güvenlik açısından Müslümanların çoğunlukta olduğu yerlerde yaşamayı tercih etmektedir. Bu yüzden bu bölgelerde yaşıyan ve gelir düzeyi orta sınıfın üstünde olan kimi aileleri görmek de mümkündür.

Müslümanların sosyal yaşamını oluşturan yerleşme şekli ve ekonomik gelir gibi hususlar, eğitim durumlarını da önemli ölçüde etkilemektedir. Nitekim hem yer darlığı yaşandığı hem de boş arsa bulmak zor olduğu için özellikle Eski Delhi olmak üzere Müslümanların yaşadığı bu bölgelerdeki okul sayısı oldukça azdır. Okhla bölgesinde okul sayısı fazladır. Ancak buradaki okullar da geniş oyun alanları, büyük ferah derslikleri gibi eğitim seviyesini ve kalitesini doğrudan etkileyen temel özelliklerden yoksundur. Diğer taraftan Okhla’da bulunan okulların çoğu, onay alınmamış özel okul statüsündedir. Mülakat yapılan insanların hemen hemen hepsi kendi bölgelerinde yeterli sayıda devlet okulu olmayışından şikâyet etmekte ve daha iyi olanaklara sahip daha fazla devlet okulu talep etmektedir.

Bu yerleşim yerlerindeki okulların çoğunda “mesafe” nedeniyle sadece yakın kesimlerden gelen öğrenciler ders görmektedir ve bunların çoğunu da Müslüman öğrenciler oluşturmaktadır. Bu yüzden kapalı bir sistem içinde eğitim almak durumunda kalan bu öğrenciler, Hint toplumunun “diğer” kesimlerini çok iyi tanıyamadıkları gibi onların çocuklarıyla iletişim/etkileşim kurabilecek bir imkâna da sahip olamamaktadırlar.

Kast ve Sınıf Faktörleri

Hindistan’daki Müslümanlar genel olarak *Aşraflar* ve *Ajlaflar* şeklinde iki gruba ayrılabilir. *Aşraflar*, Hindistan topraklarına dışardan geldiklerini iddia ederler. *Ajlaflar* ise din değiştirerek Hinduizm’den İslam’a giren Müslüman kesimi oluşturur. *Aşraflar*; Sayyidler, Şeyhler, Pathanlar ve Mughallar şeklinde çeşitli gruplardan oluşur. Diğer taraftan *Ajlaflar* çiftçilikle uğraşırlar ve bunlar arasındaki sosyal sınıflandırma genellikle İslam’a girmeden önceki sosyal geçmişlerine yani kastlarına bağlı olarak belirlenir. Sosyal tabakanın en alt basamağında yer alan kimseler ise, temizlik ve çöpçülük gibi pis işlerle uğraşan ve *Arzallar* olarak adlandırılan Müslüman gruptur. Müslüman gruplar arasında görülen akraba evlilikleri, kendi aralarında işbirliği yapmaları, sosyal ve gündelik hayatın değişik alanlarında diğer Müslüman gruplarla sınırlı düzeyde ilişki kurmaları ve böylece oluşturdukları/yarattıkları sosyal ayrımlar sayesinde mensup oldukları sosyal sınıf kimliklerini korumaya çalışmaları oldukça dikkat çekicidir. (Ahmed 2000)

kolayca karşılanabilmesi, insanların bu bölgelerde yaşamayı tercih etmelerinin nedenlerinden biridir. Bu durum bölgeye yeni göç etmiş kimselerin de ucuz, güzel ve lezzetli yemek bulmalarına imkân tanır. Bu bölgelerde oturanların çoğu Uttar Pradeş ve Bihar eyaletlerinden göç eden kimselerden oluşur.

Müslümanlar arasında güçlü bir sınıf bağı vardır.⁹ Yüksek ve orta sınıfı genellikle *Aşraflar* oluştururken, *Ajlaflar* da düşük orta sınıfı ve düşük sınıfları teşkil eder. *Arzallar* ise Müslümanlar arasındaki en düşük sınıfı oluşturur.¹⁰ Bu sosyal ve ekonomik ayırım, eğitim ve iş alanlarına kadar uzanır. Müslümanlar arasında eğitilmiş ve mesleki donanıma sahip olanlar genellikle *Aşraflardır*. Diğer sınıflara mensup kimselerden bazılarının ekonomik olarak daha iyi düzeyde olduğu görülse de (örneğin Quraişiler/Teliler) bunların eğitim yönünden ileri seviyede oldukları söylenmez. Orta sınıfa mensup bazı Müslümanlar ise kendilerini Ansariler, Şaifiler gibi çeşitli isimlerle adlandırır.

Düşük sınıfa mensup olan Müslüman gruplar sadece ekonomik açıdan değil eğitim alanında da geridedirler. Bunun ardında yatan sebebin, beceri işlerine dayanan süslemecilik ve terzilik gibi aile meslekleri olduğu ileri sürülebilir. Nitekim alt sınıfta bulunan Müslümanlar, çocuklarını genellikle ortaokula kadar okutmaktadır. Daha sonra ise çocuklarını okuldan alıp aile mesleği olarak sürdürme geldikleri meslek gruplarında çalıştırmaktadır. Dolayısıyla çocuklar erken yaştan itibaren bu konuda aile üyelerine yardımcı olmaktadır. Bu yüzden ailelerin ekonomik durumlarının yanı sıra sosyal statüleri (kast) de eğitim düzeylerini ve eğitime olan ilgilerini etkilemektedir. Diğer taraftan Müslüman ailelerden bazılarının, “Müslümanlar önyargıdan dolayı iş imkânı elde edememektedir. Bu yüzden Müslümanların kendi özel işlerinde/iş yerlerinde ve aile mesleklerinde çalışmaları daha uygundur” şeklinde bir takım gerekçeler öne sürdükleri de vakıadır.

Karkhana¹¹

İmtiaz Ahmad, “dükkânlarda çalışanların Müslüman hane halkından oluştuğunu” belirtir.¹² Özellikle Eski Delhi’de yaşayan ailelerin çoğu küçük girişimcilerdir. Bunların evlerinin giriş katında kendilerine ait özel *karkhanaları* bulunur. Burada yaşayan insanlar genellikle evlerin etrafında vakit geçirirler. Bu kimselerin çalışma ofisleri evlerine yakın olduğu için her zaman evlerinde bulunabilme imkânları vardır. Eğitimine son verip okuldan ayrılmış gençlerin de bu bölgelerde mahalle aralarında zaman geçirip oyalandıkları görülür.

⁹ “Zat” yerel toplumsal gruplandırma değildir. Ahmad (1976) bunu sosyal sınıf (kast) olarak tercüme eder. Sosyal sınıflar (zatlar), genel olarak benzer gruplardır. Bir takım ortak özelliklere sahiptir. Bu ise Hindistan’daki kast sistemi ile yakın benzerlik gösterir ve bu açıdan kimisi bu yapıyı kast sistemi ile ilişkilendirir. Grupların ilk özelliği şudur: Bunlar belli isimler taşır. Bu isimler ise gruba bağlı olan bütün herkesi tanımlamak için kullanılır. Bu isimler gruba mensup kimselerin geleneksel olarak sürdürdükleri mesleklerden türeyebildiği gibi onların bağlı oldukları soylarını veya kökenlerini de yansıtabilir. Örneğin; Juhala, Teli ve Fakir gibi isimler/unvanlar bu gruba mensup kimselerin geleneksel uğraşlarını ve mesleklerini belirtir. Khanzada, Şeyh gibi isimler ise bu kasta/sosyal sınıfa mensup kimselerin geldiklerini veya dayandıklarını iddia ettikleri soylarını ve kökenlerini gösterir. (Ahmad 1976).

¹⁰ Tabii ki bunlar saha çalışmasında gözlemlenen sonuçlardır. Dolayısıyla az da olsa istisnasının olması mümkündür.

¹¹ *Karkhana*; makine, düzenek veya makine yedek parçalarının üretildiği bir dükkân/atölye şeklinde tarif edilebilir. Bu atölyelerde en az iki en fazla otuz beş işçi çalışır. (Rizvi, 1976).

¹² Gayri resmî bir çalışmanın sonucunda belirtilmiş görüştür.

Burada yaşayan insanların çoğu evinde çalışır. Bu durum aile içinde önemli bir rol oynar. Çünkü bu sayede onlar, çocuklarını yakından görüp koruma, onların hal ve hareketlerini takip etme ve ev ile ilgili meseleleri yakından izleme imkânına sahiptirler. Bu ailelerde erkekler genellikle baskındır. Nitekim mülakatlar esnasında eğer evde kadın ve erkekten (karı-koca) her ikisi de varsa genellikle erkeklerin soruları yanıtladığı görülmüştür. Müslüman çocukların okulu ve eğitimi yarıda bırakmalarının ardında yatan etkenlerden biri de *karkhana*dır. Örneğin Usmanpur'da başkanlık yapan Shakeel, dört çocuğa sahiptir. Onun en büyük oğlu aile mesleği olan ayakkabı parlatma işinde ailesine yardımcı olmak için okuldan ayrılmış ve eğitimini yarıda kesmiştir. Başkanın geri kalan çocukları daha küçüktür ve şimdilik eğitimlerine devam etmektedir.

Karkhana sahibi olan kimselerin işi, fazla beceri isteyen bir alandır. Bu yüzden bu işle uğraşan aileler çocuklarının eğitimi üzerinde fazla durmazlar ve okumaları için çocuklarına ısrarcı davranmazlar. Kendileri de yüksek eğitimli oldukları için çocuklarının eğitim konusunda sızlanışlarına ve çeşitli bahaneler öne sürmelerine engel olamazlar.

Ahmed Sheikh'in ailesi Eski Delhi'de ayna yapımı işiyle meşguldür. Onun oğlu da okulu yarıda bırakmış bir çocuktur. Mülakat esnasında Ahmed Sheikh'e bu durumun ardında yatan sebep sorulduğunda, ilginç bir gerekçe öne sürmüştür. Kendisi, oğlunun bir devlet okuluna gittiğini ve sınıfta kaldığını belirtmiştir. Çocuğunu sınıfta kalmasının nedeninin ise yeterince parlak ve çalışkan bir öğrenci olmaması değil, Hindu öğretmenleri olduğunu ileri sürmüştür. O, Hindu öğretmenlerin Müslüman öğrencilere karşı ön yargılı olduğunu ve onları sınıfta bırakma eğiliminde olduklarını dile getirmiştir. Ancak Ahmed tarafından ileri sürülen bu gerekçeyi kabul etmek ve bu hikâyeye inanmak oldukça güçtür. Böyle bir durumun doğruluğu da kesin değildir. Çocuğun, kendi başarısızlığını örtmek adına ailesini bu şekilde akıllıca kandırması ihtimali de vardır. O, kendini korumak ve savunmak için küçük bir meseleyi toplumsal bir meseleye dönüştürmüş de olabilir. Neticede bazı Müslüman ailelerin uğraşı olan bu *karkhana* işi de Müslümanlar arasındaki eğitim durumunu olumsuz yönde etkileyen hususlardan biridir. Genç çocukları okuldan uzaklaştırıp evlerine-işlerine döndüren bu sistem, eğitime ve öğretime çok fazla olanak tanımamaktadır. Zira çocuklar içinde buldukları bu iş ve çevre yüzünden okullarını ve eğitimlerini yarıda bırakmaktadır.

Erkek ve Kız Çocukları

Bu saha çalışması esnasında erkekler ile kızlar arasında eğitim konusunda çok fazla ayrım yapılmadığı gözlemlenmiştir. Örneğin, Okhla bölgesinde sebze satıcısı olan Mohammad Sabir, ikisi kız biri erkek olan üç çocuğunun hepsini de devlet okuluna göndermektedir. O, ilginç bir değerlendirmede bulunmuştur. M. Sabir, giyim-kuşam ve süslenme gibi nedenlerden dolayı kızlarına erkek oğluna nazaran daha fazla masraf yaptığını fakat eğitimlerine devam ettikleri ve okudukları için onları yine de sevdiğini ifade etmektedir.

Müslüman ailelerde erkek çocuklar aile mesleklerine ve ev işlerine katılmaktadır. Bu yüzden erkek çocuklar arasında okulu ve dolayısıyla eğitimi bırakma oranı yüksektir. Aynı ailelerde kız çocukları arasında bu oran nispeten daha düşüktür. Kız çocukları okula düzenli gitmek suretiyle veya örgün eğitim şeklinde olmasa bile en azından uzaktan eğitim programları aracılığıyla genellikle eğitimlerine devam etmektedir. Onlar çoğunlukla özel öğrenci olarak başta Camia Millia İslamia Üniversitesi'nden olmak üzere çeşitli üniversitelerden mezun olmakta ve bu şekilde üniversite diploması almaktadır. Erkeklerin geneli ise eğitim için özel olarak zaman harcamamakta ve liseden sonra eğitim-öğretimlerine devam etmemektedir.

Saha çalışması esnasında Turkman Gate/Usmanpur'daki pek çok kız çocuğu eğitimlerine devam etmek istediklerini belirtmişlerdir. Ancak "ev işleriyle ilgilenmek zorunda oldukları", "hiç kimsenin kendilerine yol göstermediği", ailelerinin evlenmeleri için kendilerine baskı kurduğu" ve "ailelerin güvenlik gerekçesiyle evlerinden uzak yerlere gitmelerine izin vermedikleri" için eğitimlerini bırakmak zorunda kaldıklarını ifade etmişler ve bu konudaki şikâyetlerini dile getirmişlerdir. Buradaki mülakatlar esnasında kızlar tarafından eğitimlerini yarıda bırakmalarının nedeni olarak çeşitli gerekçeler öne sürülmüştür. Erkeklerin çoğu ise işleri veya ticaretleri için eğitimin şart olmadığını ve diplomanın gerekmediğini öne sürerek eğitim hususuna çok önem vermediklerini ve buna ilgi duymadıklarını dile getirmişlerdir. Neticede Müslüman ailelerin çocuklarının çoğu lise ve yükseköğretimi tercih etmedikleri için bilim, tıp, mühendislik gibi teknik alanların yanı sıra idare ve yönetim hizmetlerinde de Müslümanların sayısı ve etkinliği oldukça azdır.

Dil Faktörü

Müslümanlar azınlık meseleleri olan dil, din ve hukuk konusundaki taleplerini açıkça dile getirmektedir (Srinivasan 1981). Urdu dili, özellikle Hindistan'ın bağımsızlığından sonra Müslümanların kendi kimlikleri ve geçmişleri ile bağ kurmalarını sağlayan en önemli araç olmuştur. Bu yüzden Müslümanlar için Urdu dili her zaman hassas bir mesele olmuştur. Müslümanlar Urdu dilinin "kendi kültürlerinin bir parçası olduğunu" düşünmekte ve bu yüzden çocuklarının bu dili öğrenmelerinin önemli olduğuna inanmaktadır. Buna rağmen Müslümanlar Urdu dilini öğrenmekle çocuklarının çok az iş bulma imkânlarının olduğunu da kabul etmektedir. Bu gerekçeden dolayı orta sınıfa mensup pek çok anne baba, çocuklarını İngilizce eğitim veren okullara göndermeyi tercih etmektedir. Bu tür okullarda Urdu dili İngilizce ve Hintçe'den sonra üçüncü bir dil olarak öğretilmektedir.

Müslüman aileler nezdinde çocuklarının Kur'an öğrenmeleri de önemli bir husustur. Onlar Kur'an'ı okuyabilmelidir. Mülakat esnasında ailelerden bazısının ifadesine göre, "Hane halkından biri öldüğünde, çocuk/evlat Kur'an okuyabilmeli ve böylece ölen kimse için sevap kazandıracak bir amel işleyebilmelidir." Dolayısıyla dini amaçlar için Arapça öğrenmek de önemlidir. Çocuklar genellikle okuldan geldikten sonra Arapça dersleri için bir başka hocaya gitmektedir. Bu şekilde orta sınıf ailelerin çocukları birden fazla dil kullanmak ve öğrenmek durumunda

kalmaktadır. Bu durum esasında çocuklar açısından olumsuz sonuçlar oluşturabilmektedir. Şöyle ki; çocuk modern hayatın gereği olarak İngilizce, ulusal dil olduğu için Hintçe, kültürel sebeplerden dolayı Urduca ve dini nedenlerden dolayı da Arapça öğrenmek durumunda kalmaktadır. Bu ise çocuk üzerindeki baskıyı ister istemez artırmaktadır. Bazı fakir aileler ise çocuklarını daha ucuz olduğu için Urduca eğitim veren okullara göndermektedir. Gelir durumu daha da düşük olan anne babalar ise çocuklarını Usmanpur'daki medreselere yollamaktadır. Medreselerin hem herhangi bir ücret talep etmemesi hem de din konusunda çocukları daha iyi yetiştirebilmesi, bu tür aileleri medreselere yönlendiren nedenlerin başında gelmektedir.

Devlet Okulları, Özel Okullar ve Medreseler

Ekonomik açıdan üst ve orta sınıfa mensup Müslümanlar ailelerin çocukları İngilizce eğitim veren özel okullara gitmektedir. Düşük sınıfa mensup Müslümanlar da çocuklarını İngilizce eğitim yapan okullara göndermeyi tercih etmekte ancak ekonomik mecburiyetten dolayı devlet okullarına göndermek durumunda kalmaktadır. Müslüman aileler çocuklarının kendi kültürlerini ve dillerini öğrenmelerini isterler. Bu yüzden Arapça öğrenmeleri amacıyla çocukları için özel Arapça dersleri ve hocaları tutmaktadırlar. Ekonomik açıdan buna gücü yetmeyenler ise çocuklarını Arapça öğrenmeleri için camilere göndermektedir. Delhi şehrinde Usmanpur bölgesi dışında medreselere çok fazla ilginin olduğu söylenemez. Usmanpur'da ise Müslümanların çok az bir kesimi çocuklarının "dini eğitim" almaları yönünde talepte bulunurlar. Zira onlar, medrese eğitiminin kendileri ve çocukları için sadece bu dünyada değil aynı zamanda ölümden sonra da fayda sağlayacağına inanırlar.

Okhla (Zakir Nagar) bölgesinde hemen hemen her caddede ilkokul düzeyinde İngilizce eğitim veren eğitim kurumları bulmak mümkündür ki bunlardan bazıları sekizinci sınıfa kadar eğitim vermektedir. Bu durum ise burada yaşayan Müslümanlar arasında eğitim seviyesinin daha yüksek düzeyde olduğunu ve eğitim-öğretime daha fazla ilgi duyulduğunu göstermektedir. Okhla (Zakir Nagar)'da oturan Müslümanlar arasındaki okuryazarlık seviyesinin yüksek olmasının ardından yatan önemli unsurlardan biri de bu bölgenin Jamia Millia İslamia Üniversitesi'ne yakın olmasıdır.

Sonuç itibariyle ekonomik olarak orta sınıfta yer alan Müslümanlar arasında kaliteli İngilizce eğitim veren seküler okullara ilginin var olduğu görülür. Müslüman aileler arasında bu tür eğitim kurumlarına ilgi artmakta ise de bunun henüz çok kayda değer olduğu söylenemez. Maddi durumu düşük seviyede olan Müslümanlar da çocuklarını bu tür okullara gönderme hususunda isteklidir. Fakat bunun için yeterli imkâna ve gelir düzeyine sahip olmadıkları da bilinen bir gerçektir.

Kadınlar

Delhi’de yaşayan Müslüman kadınlar modern dönemde çalışmakta ve ailenin gelirin e katkı sağlamaktadır. Bu yüzden kadınların sosyal hayattaki ve aile içindeki rolleri değişmektedir. Özellikle Eski Delhi ve Uspanpur bölgelerinde ikamet eden kadınlar işlemecilik ve el sanatları gibi çeşitli işlerde çalışmakta ve böylece aile gelirin e destek olmaktadır. Örneğin, Usmanpur lu Irshad Ali beşi kız ikisi erkek toplam yedi çocuk sahibi bir babadır. Çocuklarının dördü eğitimlerine devam etmektedir. En büyük iki kız ise okulu bırakmış durumdadır. Hem karısı hem de kendisi çalışmasına rağmen ailesine ve çocuklarına yeterince bakamamaktadır. Bu yüzden en büyük iki kız da evde yaptıkları işlemlerle ve diğer el sanatları ürünleriyle geçim sıkıntısı yaşayan ailelerine yardımcı olmaktadır. Usmanpur dışında Zakir Nagar’ın Okhla bölgesinde de çalışan Müslüman kadınlar mevcuttur. Fakat diğer yerleşim yerleri ile karşılaştırıldığında buradaki kadınları gözlemlemek daha zordur. Çünkü onlar genellikle peçe ile örtünmekte ve yüzlerini gizlemektedir. Okhla bölgesinde okuryazarlık seviyesi de yüksektir. Shah Hasan, Uttar Pradeş eyaletinde öğretmenlik yapmaktadır. Ailesi Okhla’da Abul Fazal Enclave’de ikamet etmektedir. Üçü kız biri erkek dört çocuğu olan Hasan’ın iki kız çalışmakta ve annelerinin olmadığı zamanlarda aile içi meselelerde karar verici şekilde eylemde bulunmaktadır. Anneleri de oğlundan daha çok eğitim görmüş/okumuş kızlarına güvenmektedir.

Okhla bölgesinin güney kesimde bir güzellik salonunda çalışan Yameen’in üç çocuğu vardır ve bunlardan biri okula gitmektedir. Karısı ise Okhla’da özel bir okulda kurs vererek aile gelirin e katkı sağlamaktadır. Bu çalışma esnasında Usmanpur’da yaşayan Shabina adında bir kadınla da görüşülmüştür. O, çocuklarının eğitim durumu ve hangi sınıfta oldukları konusunda herhangi bir bilgi sahibi değildir. Ona göre bu tür meseleler, evlerinin giriş katında bir *karkhana* atölyesi bulunan, kocasının ilgilenmesi gereken konulardır. Kendisinin görevi ise sadece yemek yapmak, eve ve çocuklara bakmaktır. Elbise, bilezik gibi alışverişlerde ve diğer ihtiyaçlarının temininde dahi kocasına bağlıdır. Kendisinin ve çocuklarının bu tür ihtiyaçlarını kocası karşılamalıdır. Diğer taraftan Shabina’nın komşusu olan Sabeena ise daha farklı bir kadın profili ve rolü çizmektedir. Sabeena, okuryazar olmamasına rağmen çocuklarıyla ilgilenir, onların eğitimine önem verir ve bunu yakından takip eder. Nitekim o, çocuklarını okula götürür, veli toplantılarına katılır ve onları iyi bir şekilde eğitmek için çaba harcar. Dolayısıyla bütün bu gözlem ve örnekler, günümüzde Hindistan’da yaşayan Müslüman kadınların gerek toplum gerekse aile içinde oynadıkları rol konusunda önemli farklılıkların olduğunu göstermektedir. Erkeklerle mukayese edildiğinde Delhi’de yaşayan Müslüman kadınlar arasında eğitim konusunda daha fazla istek ve heyecan olduğu görülür. Onların toplum ve ülke hakkındaki kaygılarının da erkeklere nazaran daha fazla olduğu ileri sürülebilir.

Sonuç

Bütün bu gözlemler alan çalışmasına, mülakatlara ve örnek olay incelemesine dayanmaktadır. Delhi'de yaşayan Müslümanlar arasında eğitim konusuna önem verme/ilgi duyma veya bu meseleye duyarsız kalma hususunda üst orta sınıf ve orta sınıf Müslümanlar (Zakir Nagar, Abul Fazal, Okhla bölgelerinde yaşayanlar) ile düşük sınıfa mensup Müslümanlar (Usmanpur, Seelampur bölgelerinde yaşayanlar) arasında önemli farklar vardır. Dolayısıyla eğitim seviyesi ve okuryazarlık oranı bölgeden bölgeye değişkenlik göstermektedir. Yapılan bu çalışma neticesinde anlaşılmıştır ki, Okhla'da pek çok okulun mevcut olması ve Camia Millia İslamia Üniversitesi'nin bulunması örneğinde olduğu gibi eğitim ve öğretimi besleyen kaynakların varlığı, Okhla bölgesindeki okuryazarlık oranının yüksek olmasında etkilidir. Diğer taraftan Usmanpur/Seelampur'da eğitim ve öğretimi destekleyen kaynakların olmayışı veya bunların ihmal edilmesi ise bu bölgelerdeki okuryazarlık oranının düşük olmasına neden olan etkenlerdendir. Bütün bunlara rağmen gelir durumu ve sosyal statüsü ne olursa olsun Delhi'de yaşayan bütün Müslümanların kendi bölgelerinde daha fazla devlet okulu talep ettikleri de görülen bir gerçektir.

Kaynaklar

Ahmad, Imtiaz, 1976, Caste and Kinship in a Muslim Village of Eastern Uttar Pradesh in Family, Kinship and Marriage among Muslims in India (ed.), Delhi, Manohar.

Ahmed, Zafar, 2000, Islam and Muslims in South Asia, Delhi, Authors press.

Park, Robert, 1952, Human Communities: The City and Human Ecology:II, New York, The free press.

Rizvi, S.M., 1976, Kinship and Industry among Muslim Karkhanedars in Delhi', in Family, Kinship and Marriage among Muslims in India (ed.), Delhi, Manohar.

Srinivasan, Nirmala, 1981, Identity Crisis of Muslims, Delhi, Concept publishing.

İnternet Kaynakları

http://articles.economicstimes.indiatimes.com/2011-04-05/news/29384421_1_literacy-rate-female-literacy-primary-schools.

<http://realitycheck.files.wordpress.com/2006/12/sach2.JPG>